

**ՀԱՄԱ-Յ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու ընդհանուր կանոնագրութիւնը մշակուեցաւ 1992-ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ե. Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին որոշումով:

Հետագային, կանոնագրութիւնը բարեփոխումներու ենթարկուեցաւ 2013-ին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ եւ 2019-ին՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ԺԲ. Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Կազմակերպական

Բ. Օրէնքներ

Գ. Թեքնիք հարցեր եւ բողոքներ

Դ. Կարգապահական

Ե. Նիւթական

Չ. Յարաբերական

Է. Մրցանակներ

Թ. Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկի տասնաբանեան

Ժ. Բարոյագիտական օրէնքներ՝ մարզիկներ, մարզիչներ, համակիրներ

Ա. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ

1. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերը տեղի կ'ունենան չորս տարին անգամ մը:
2. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերը կը կազմակերպուին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ: Խաղերուն կը մասնակցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի բոլոր շրջանները՝ համաձայն մրցաշարքի օրէնքներուն:
3. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու համար Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը նշանակէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբ, որ խաղերու գործադիր բարձրագոյն մարմինն է:
4. Կազմակերպիչ Յանձնախումբը կը բաղկանայ 7, 9 կամ 11 անդամներէ, որոնք կը վարեն հետեւեալ պաշտօնները. - ատենապետ, ատենադպիր, հաշուապահ, դաստիարակչական պատասխանատու, քարոզչական, ընկերային ցանցերու պատասխանատու եւ այլն:
5. Մարզախաղերու Կազմակերպիչ Յանձնախումբի ժողովներուն եւ հանդիպումներուն ի պաշտօնէ կը մասնակցի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչը:
6. Մարզախաղերու Կազմակերպիչ Յանձնախումբը կը յառաջացնէ իւրաքանչիւր մարզածեւի յատուկ թեքնիք յանձնախումբ՝ բաղկացած երեք անդամէ:
7. Մարզածեւի մը թեքնիք յանձնախումբը կը կազմակերպէ եւ կը հսկէ տուեալ մարզածեւի բոլոր մրցումները:
8. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերուն մասնակցող մարզիկները, մարզիչները եւ պատասխանատուները պարտին գիտնալ եւ կիրարկել Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկին **տասնաբանեան** եւ **բարոյագիտական օրէնքները**:

Բ. ՕՐԵՆՔՆԵՐ

1. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերուն յայտագիրը կը պատրաստէ մրցումները ղեկավարելու պարտականութիւնը ունեցող յանձնախումբը:
2. Մարզախաղերուն յայտագիրը կը պատրաստուի վիճակաձգութեամբ, ի ներկայութեան շրջաններու ներկայացուցիչներու մեծամասնութեան կամ այլ ձեւի մը շուրջ՝ ներկայացուցիչներու համախոհական կարգադրութեամբ:
3. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու յայտագիրին կազմութեան պահուն Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչին ներկայութիւնը պայման է:

4. Մարզախաղի մրցաշարք մը կարելի է կազմակերպել գտումի կամ կետերու դրութեամբ, ըստ ժամանակի յարմարութեան, նախապէս տեղեակ պահելով խումբերու պատասխանատուները:
5. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու մրցումները կը ղեկավարուին ըստ միջազգային օրէնքներու կամ անոնց բարեփոխուած ու յարմարեցուցած ձեւով: Այդ օրէնքները ամենէն ուշը մարզախաղերու թուականէն երեք ամիս առաջ պէտք է մասնակցող շրջաններու վարչութիւններուն եւ խումբերուն փոխանցուին **ամբողջական** եւ **գրաւոր** կերպով:
6. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու վայրը եւ թուականը կը ճշդէ Կեդրոնական Վարչութիւնը, եթէ որոշուած չէ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ:
7. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերուն կրնան մասնակցիլ միայն Հ.Ս.Ը.Ս.ական խումբեր: Ուղեկից Միութիւններ մարզախաղերուն կրնան մասնակցիլ յատուկ հրաւերով:
8. Մարզախաղերուն կրնան մասնակցիլ խաղերու թուականէն նուազագոյնը տարի մը առաջ միութեան անդամակցած Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզիկներ: Արհեստավարժ մարզիկ մը Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերուն չի կրնար մասնակցիլ իր մարզախաղին մէջ:
9. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերուն իւրաքանչիւր մարզիկ կը մասնակցի իր առողջութեան եւ ապահովութեան **անձնական պատասխանատուութեամբ**: Իւրաքանչիւր մարզիկ պարտի այս ուղղութեամբ յատուկ համաձայնագիր մը ստորագրած ըլլալ իր Շրջանի վարչութեան հետ:
10. Իւրաքանչիւր մարզիկ պարտի Կեդրոնական Վարչութեան կամ կազմակերպիչ մարմնին պատրաստած դիմումագիրները ամբողջացնել, ստորագրել եւ Կեդրոնական Վարչութեան վերադարձնել: Եթէ մարզիկը 18 տարիքը չէ ամբողջացուցած՝ դիմումագիրը պարտի ամբողջացնել ձևողքը:
11. Մարզախաղերու մասնակիցներուն անուանացանկը պաշտօնապէս պէտք է վաւերացուած ըլլայ մասնակցող շրջանի Շրջանային կամ Մեկուսի վարչութեան կողմէ:
12. Անուանացանկին մէջ չգտնուող մարզիկներ չեն կրնար մասնակցիլ մրցումներուն. հակառակ պարագային օրինազանց խումբը պարտուած կը հռչակուի մէկ մրցումի համար:

13. Անուանացանկին վրայ յաւելում կամ փոփոխութիւն պէտք է առաջարկուի նախքան խումբին առաջին խաղը:
14. Մրցումի մը չներկայացող խումբը, ի բացակայութեան, մրցումին պարտուած կը հռչակուի: Կրկնութեան պարագային՝ խումբը մրցաշարքէն դուրս կը դրուի:
15. Խումբ մը եթէ մրցումի մը ճշդուած ժամէն 15 վայրկեան ուշ դաշտ ներկայանայ պարտուած կը հռչակուի: Խումբին կամքէն անկախ, արտակարգ պատճառներով ուշացումներու պարագային կազմակերպիչ յանձնախումբը կրնայ երկարածգել մրցումին ժամը:
16. Կազմակերպիչ յանձնախումբը իրաւասութիւնը ունի ստուգելու համա-Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու մասնակից բոլոր մարզիկներուն փաստաթուղթերը:
- Ոչ-հայ մարզիկները չեն կրնար մասնակցիլ համա-Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու: Մասնակցութեան հաստատման պարագային, խումբ մը կը հռչակուի պարտուած, նոյնիսկ եթէ ան մրցումը յաղթէ: Նոյն յանցանքը կրկնուելու պարագային՝ խումբը կը կախակայուի մարզախաղերէն:
17. Մարզախաղերը կը ղեկավարուին միջազգային կամ ազգային ֆետերասիոններէ վկայուած իրաւարարներով:
18. Մրցումներու ընթացքին նկատողութիւններ եւ պատիժներ կը տնօրինուին դաշտի եւ մրցումի իրաւարարներուն կողմէ:
19. Դաշտի պատասխանատու անձը կը հսկէ օրէնքներու կիրարկման եւ խումբերու համերաշխութեան՝ Յ.Մ.Ը.Մ.ի բարոյական արժէքները եւ սկզբունքները յիշեցնելով ու գործադրելով բոլորին:
20. Մարզախաղերու մասնակցող խումբերու մարզիկներուն թուական պատկերը հետեւեալն է.-
- ա. Ֆութպոլ- 15-22 մարզիկ. 1-2 մարզիչ. 1 պատասխանատու:
  - բ. Պասքէթ- 10-14 մարզիկ. 1-2 մարզիչ. 1 պատասխանատու:
  - գ. Վոլիպոլ- 10-12 մարզիկ 1-2 մարզիչ 1 պատասխանատու
  - դ. Փինկ-փոնկ- Խմբային դասաւորման պարագային՝ 3-5 մարզիկ. 1 մարզիչ. 1 պատասխանատու:
  - ե. Ֆութսալ- 8-12 մարզիկ. 1-2 մարզիչ. 1 պատասխանատու:
  - զ. Աթլէթ եւ լող- Անհատական դասաւորման պարագային՝ ազատ:
  - է. Թենիս.- Անհատական դասաւորման պարագային՝ ազատ:
  - ը. Ճատրակ.- Անհատական դասաւորման պարագային՝ ազատ:

21. Բացման եւ փակման հանդիսութիւններուն պատուիրակութեան մը բոլոր անդամներուն մասնակցութիւնը պարտաւորիչ է:
22. Խումբերը դաշտ պէտք է ներկայանան կոկիկ եւ միօրինակ տարազներով:
23. Հ.Մ.Ը.Մ.ի զինանշանը պէտք է կրել շապիկի ձախ կուրծքին վրայ:
24. Խումբերը պէտք է ունենան տարբեր գոյնի գոյգ տարազներ (Նախընտրաբար բաց եւ գոց գոյներով)՝ երկու կողմերու միեւնոյն գոյները կրելու անյարմարութիւնը կանխելու համար:
25. Իրենց կրելիք տարազին գոյնը խումբերուն կը փոխանցուի Նախքան դաշտ ներկայանալը:
26. Պատուիրակութիւնները պարտին ունենալ իրենց պատկանած երկրի դրօշակէն երեքական օրինակ՝ 180x120 սմ. ծաւալով:
27. Պատուիրակութիւնները եւ իրենց խումբերը պարտին Նախատեսուած բոլոր ծրագիրներուն մասնակցիլ ամբողջական կազմով (տողանցք, պաշտօնական այցելութիւններ, պտոյտ, ընթրիք եւ որեւէ այլ յայտագիր):
28. Բանաւոր բացակայութեան պարագային, պատուիրակութեան պատասխանատուն **Նախապէս, գրաւոր** արտօնութիւն պէտք է խնդրէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբէն, որուն կը մնայ բացակայութեան պարագան ընդունիլ կամ մերժել:

Գ. ԹԵՔՆԻՔ ՅԱՐՑԵՐ ԵՒ ԲՈՂՈՔՆԵՐ

Մարզածելի մը թեքնիք յանձնախումբը կը կազմակերպէ եւ կը հսկէ տուեալ մարզածելի բոլոր մրցումները եւ ուղղութիւն կու տայ մրցաշարքի մը ընթացքին ստեղծուող հարցերուն:

1. Թեքնիք յանձնախումբը կը բաղկանայ առաւելագոյնը երեք անդամէ՝ իւրաքանչիւր մարզախաղի համար եւ ներկայութիւն կ'ապահովէ խաղերու ամբողջ տեւողութեան:
2. Թեքնիք յանձնախումբը իր կարելոր դերը ունի մրցաշարքի մը յայտագիրի կազմութեան մէջ:
3. Թեքնիք յանձնախումբը կը կատարէ մրցաշարքի մը իրաւարարներուն ընտրութիւնը:
4. Թեքնիք յանձնախումբը կը հսկէ գոյքերու ճշգրիտ գործածութեան եւ դաշտերու, մարզասրահներու եւ լողաւազաններու ապահովութեան պայմաններուն:

5. Թեքնիք յանձնախումբը մօտեն կը հետեւի մրցաշարքի մը օրէնքներուն անշեղ գործադրութեան:
6. Թեքնիք յանձնախումբը կը քննէ մրցաշարքին մասնակցող խումբի մը յղած բողոքը եւ պէտք եղած պարագային կու տայ համապատասխան որոշում՝ Կազմակերպիչ Յանձնախումբին գիտակցութեամբ:
7. Թեքնիք յանձնախումբը նախքան իր որոշումին յանգիլը, կը տեղեկանայ գլխաւոր իրաւարարի եւ ի հարկէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբի ներկայացուցիչին բացատրութիւնները:
8. Եթէ նոյն հարցով բողոքը կրկնուի կամ հարցին լուծում մը չգտնուի, կարելի է դիմել Դատական Յանձնախումբին: Թեքնիք յանձնախումբին որոշումը միայն դատական կազմն է, որ կրնայ բեկանել:
9. Մրցումի մը գծով բողոք կրնայ ներկայացնել միայն խումբին լիազօր պատասխանատուն կամ մարզիչը՝ պաշտօնական բողոքագիրի միջոցով եւ մրցումի աւարտէն առաւելագոյնը մինչեւ երեք ժամ ետք:
Որեւէ բողոքագիր գրաւոր կը փոխանցուի տուեալ մարզածեւի թեքնիք յանձնախումբին, որ զայն կը քննէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբին հետ:
10. Որեւէ մրցումի բողոքին քննութեան որոշումը կը տրուի **նոյն օրը**, նկատի ունենալով որ արդիւնքի որեւէ փոփոխութիւն կրնայ ազդել յաջորդ օրուան խաղերու յայտագիրին եւ արդիւնքներուն վրայ:
11. Խումբ մը երբ խաղի մը աւարտէն առաջ կը լքէ դաշտը, կը յայտարարուի պարտուած եւ կը կախակայուի մրցաշարքէն: Ոչ մէկ մարզիչ կամ պատասխանատու իր խումբը դաշտէն քաշելու իրաւունք ունի:
Ճանօթ՝ Խումբը դաշտ չներկայանալու պարագային, խումբը պարտուած կը նկատուի եւ կը կորսնցնէ համապատասխան կէտեր (**տեսնել խաղերու թեքնիք օրէնքները**):

Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.-ական ..... մարզախաղեր

Մրցումի բողոքագիր

- Շրջան .....
- Մարզածել .....
- Տղայ Աղջիկ Մեծ Կրտսեր
- Մրցումի վայր/դաշտ .....
- Մրցումի թիվ .....
- Դաշտի պատասխանատուի անուն .....
- Ստորագրություն .....
- Մասնակցող շրջանի պատասխանատուի անուն .....
- Ստորագրություն .....
- Մասնակցող խումբի պատասխանատուի /մարզիչի անուն .....
- Ստորագրություն .....
- Թուական .....
- Բողոքագիր
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Դ. ԿԱՐԳԱՊԱՅԱԿԱՆ

1. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերուն Կեդրոնական Վարչութիւնը կը նշանակէ մարզական մասնագետներէ բաղկացած երեք հոգինոց Դատական Յանձնախումբ մը:
2. Մարզախաղերու Կազմակերպիչ Յանձնախումբէն ներկայացուցիչ մը ի պաշտօնէ ներկայ կ'ըլլայ նիստերուն՝ ներկայացնելու համար Յանձնախումբին զեկուցագիրը եւ ի հարկին յաւելեալ տեղեկութիւններ փոխանցելու համար:
3. Իրաւասութիւններ՝
  - ✓ Դատական կազմը կը քննէ միայն այն նիւթերը, որոնք իրեն փոխանցուած են Կազմակերպիչ Յանձնախումբին կողմէ եւ Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչին գիտակցութեամբ:
  - ✓ Դատական կազմը իր որոշումը կը փոխանցէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբին :
4. Պարտականութիւններ՝
  - ✓ Դատական կազմը կը քննէ մարզական այն հարցերը եւ արդիւնքները, որոնց գծով գրաւոր բողոք ներկայացուած է թեքնիք յանձնախումբին եւ Կազմակերպիչ Յանձնախումբը յաւելեալ մասնագիտական կարծիք-որոշումի կարիքը կը զգայ:
  - ✓ Դատական կազմին որոշումը վերջնական է: Ան իր որոշումը գրաւոր կը ներկայացնէ Կազմակերպիչ Յանձնախումբի ժողովին, որուն ներկայ կը գտնուի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչը:
5. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու իւրաքանչիւր պատուիրակութեան անդամ, մարզիկ կամ մարզիչ պատասխանատու է իր կատարած բոլոր վնասներուն եւ ծախսերուն՝ դաշտերէն, մարզասրահներէն, լողաւազաններէն եւ պանդոկներէն ներս թէ դուրս կամ որեւէ այլ տեղ:
6. Որեւէ խախտումի պարագային Կազմակերպիչ Յանձնախումբը կը դիմէ միութենական կարգապահութեան եւ համապատասխան պատիժներուն:
7. Պատիժ կրնայ սահմանուիլ մարզախաղերու մասնակցող խումբին, պատասխանատուին կամ մարզիչին, կատարուած յանցանքին համապատասխան զօրութեամբ: Դիտողութիւն կը տրուի նաեւ մասնակից Շրջանին, ըստ անհրաժեշտութեան:

8. Պատիժներ կը սահմանուին մրցաշարքին մասնակցող այն մարզիկներուն, որոնք մրցումներու ընթացքին ընդունուած օրէնքները չեն յարգեր, կը խանգարեն մրցումը կամ անվայել կեցուածք կ'ունենան:
9. Պատիժները կրնան ըլլալ, ըստ գործուած յանցանքին.-
  - ա. Որոշ ժամանակով կախակայում մրցումի ընթացքէն:
  - բ. Մէկ կամ երկու մրցումէ կախակայում:
  - գ. Բոլոր մրցումներէ կախակայում:
10. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մրցաշարքի մը ընթացքին գործուող միութենական բնոյթ ունեցող անկարգութեան պատիժը կ'որոշուի յանցաւոր մարզիկին պատկանած շրջանին վարչութեան կողմէ, ղեկավարող յանձնախումբին առաջարկով եւ Կեդրոնական Վարչութեան գիտութեամբ:
11. Մրցաշարքը ղեկավարող թեքնիք յանձնախումբը իրաւասութիւն ունի կողմնակալութեամբ խաղ ղեկավարող իրաւարար մը կախակայելու մրցաշարքէն:
12. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու ընթացքին շրջանի մը պատասխանատուին կամ մարզիչին կողմէ գործուած անպատասխանատու արարք մը համապատասխան պատիժի կ'արժանանայ Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

Ե. ՆԻԻԹԱԿԱՆ

1. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու մասնակցող շրջանները կը հոգան իրենց ճանապարհի, կեցութեան, ներքին փոխադրութեան եւ այլ տեսակի ծախսերը:
2. Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական մարզախաղերու եւ այդ առիթով այլ բնոյթի ձեռնարկներէ գոյացած հասոյթը կը փոխանցուի Կեդրոնական Վարչութեան:
3. Գոյացած նիւթական բացը կը ստանձնէ Կեդրոնական Վարչութիւնը:
4. Վերոյիշեալ մրցաշարքերուն մասնակցող մարզիկները եւ պատասխանատուները ազատ մուտքի իրաւունք ունին խաղավայրերը, Կազմակերպիչ Յանձնախումբին յարմար տեսած կարգադրութեան համաձայն:

2. ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ

1. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու վերաբերող ընդհանուր տեղեկությունները Կեդրոնական Վարչությունը շրջաբերականով մը բոլոր շրջաններուն կը փոխանցէ մարզախաղերու թուականէն **տարի մը առաջ**:
2. Կազմակերպիչ յանձնախումբը Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերուն յայտագիրը եւ այլ անհրաժեշտ մանրամասնություններ Կեդրոնական Վարչության կը փոխանցէ մրցաշարքի թուականէն **վեց ամիս առաջ**: Կեդրոնական Վարչությունը կրնայ բարեփոխություններ կատարել ներկայացուած թղթածրարին մէջ:
3. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու աւարտին, Կազմակերպիչ Յանձնախումբը **մինչեւ երեք ամիս** պէտք է նիւթաբարոյական յատուկ տեղեկագիր ներկայացնէ Կեդրոնական Վարչության:
4. Տեղական բոլոր տեսակի թղթակցություններու կամ այլ պաշտօնաթուղթերու համար կը գործածուի կազմակերպիչ տեղական Շրջանի վարչության կնիքը:
5. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերը պէտք է նկարահանել եւ լուսանկարել ու անոնցմէ օրինակներ յանձնել Կեդրոնական Վարչության, Հ.Ս.Ը.Ս.ի արխիւներուն եւ «Մարզիկ» պաշտօնաթերթին:
6. Պէտք է օգտագործել արդիական հաղորդակցության միջոցներն ու ընկերային ցանցերը (Facebook, Twitter, Instagram, միութեան կայքէջ եւ այլն) ձեռնարկներու քարոզչական աշխատանքին համար, ներքին եւ արտաքին իմաստով:

Է. ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

1. Համա-Հ.Ս.Ը.Ս.ական մարզախաղերու աւարտին կը տրուին մրցանակներ, յուշանուէրներ եւ մասնակցության հաստատագիրներ:
2. Մրցանակները կ'ըլլան մետալներ եւ բաժակներ:
3. Կազմակերպիչ յանձնախումբը մրցումներէն առաջ շրջաններուն կը փոխանցէ մրցանակներուն մանրամասնությունները:
4. Մրցումներու առաջին երեք դիրքերը գրաւողները կը ստանան բաժակներ եւ մետալներ:
5. Լաւագոյն (MVP) մարզիկները եւ մարզիչները կը ստանան յուշանուէրներ (մրցումներէն առաջ Շրջաններուն կը փոխանցուին մանրամասնությունները):

6. Ոչ-մարզական արդիւնքներու կապուած մրցանակներ կը տրուին մէկ կամ անէլի պատուիրակութեան.-

✚ «Տիպար պատուիրակութիւն» (տարագ, ճշդապահութիւն, կարգապահութիւն...)

✚ «Մարզական ոգի» (մրցումներու ընթացքին միութենական ոգիի ցուցաբերում, յարգալիր վերաբերմունք,...)

Թ. Զ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻԿԻՆ ՏԱՍՆԱԲԱՆԵԱՆ

Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը կը դաւանի «Առողջ միտքը, առողջ մարմնի մէջ» մարզական միջազգային կարգախօսը, միաժամանակ ան ոչ-Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկէն կը զատորոշուի իր ազգային յատուկ նկարագիրով եւ Հայաստանին ու հայրենիքին հանդէպ իր նուիրական պարտաւորութեամբ:

Արդ, Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը՝

1. Հաւատարիմ է Յ.Մ.Ը.Մ.ի «Բարձրացի՛ր-բարձրացուր» նշանաբանին: Ան պատրաստ է անսակարկ եւ հաւատարիմ կերպով ծառայելու ազգին ու հայրենիքին:
2. Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկը մաքուր է նկարագիրով, մտքով եւ բարոյականով:
3. Դաշտերէն ներս թէ դուրս, կարգապահ ու քաղաքավար է, միջազգային «Ֆէր փլէյ»ին տիպարն է:
4. Ան զուսպ է իր արտայայտութիւններուն կամ շարժումներուն մէջ եւ նախանձախնդիր է իր պատկանած միութեան բարոյականին:
5. Ան կը յարգէ իր պատասխանատուն կամ մարզիչը, կ'ենթարկուի անոր բոլոր ցուցմունքներուն՝ առանց այլեւայլի:
6. Մրցումներուն կը մասնակցի յաղթելու վճռակամութեամբ: Ան երբեք տկարութիւն չի ճանչնար:
7. Ան կը հաւատայ, որ մաս կը կազմէ հաւաքականութեան մը, մեծ ընտանիքի մը, որ իր կարգին կը հաւատայ հաւաքական աշխատանքի եւ համագործակցութեան սկզբունքին:
8. Յաղթանակներն ու պարտութիւնները կ'ընդունի մարզական նոյն ոգիով, վեհանձնութեամբ եւ համեստութեամբ:
9. Յ.Մ.Ը.Մ.ական մարզիկին ֆիզիքականը որքան կը պատկանի իրեն՝ նոյնքան կը պատկանի միութեան: Ան կը գուրգուրայ իր ֆիզիքական առողջութեան եւ մաքրութեան՝ հեռու քանդիչ մոլութիւններէ:

10. Ան կը հաւատայ Հայաստանին եւ Հայ Դատին ու միշտ պարտաստ է գինուորագրուելու եւ ծառայելու հայրենիքին եւ հայ ժողովուրդին:

Ժ. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐ

(Մարզիկներ, Մարզիչներ)

Ա. Հ.Ս.Ը.Ս.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻԿԻՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ **ՈՒ ՊԱՐՏԱԲՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ**

1. Կը գիտակցիմ, որ անձեւ ակելի միութիւնս կը ներկայացնեմ եւ հաւատարիմ եմ Հ.Ս.Ը.Ս.ի «Բարձրացի՛ր-բարձրացուր» նշանաբանին:
2. Կը յարգեմ մրցումներու եւ փորձերու օրէնքներն ու կանոնները:
3. Կը յարգեմ իրաւարարներու բոլոր որոշումները:
4. Կը յարգեմ մարզիկները, մարզիչները, պատասխանատուները, իրաւարարները, մրցակից խումբը, ծնողներն ու հանդիսատեսները:
5. Կ'ընդունիմ յաղթանակը համեստութեամբ՝ առանց վարկաբեկելու մրցակիցը:
6. Կ'ընդունիմ պարտութիւնը՝ բարելաման հեռանկարով, գիտակցելով եւ ընդունելով մրցակից մարզիկներու կարողութիւնը:
7. Կ'ընդունիմ, որ իմ խաղընկերներս ալ կրնան սխալներ գործել եւ պատրաստ եմ իրենց օգնելու:
8. Կը պայքարիմ բարոյապէս խարդախութեան եւ անընդունելի արարքներու դէմ:
9. Կ'ընդունիմ, որ մրցակիցներս թշնամիներ չեն:
10. Կը ձեռնուիմ մարզիկներուն եւ իրաւարարներուն հետ, խաղերէն առաջ եւ վերջ:
11. Կ'ընդունիմ, որ մրցումներու եւ փորձերու ընթացքին մարզիչին տուած որոշումները կը նպաստեն խումբին ընդհանուր շահերուն:
12. Կը պահեմ տիպար կեցուածքս, դաշտերէն ներս թէ դուրս, եւ մրցումի ամբողջ տեսողութեան՝ ինչ ալ ըլլայ արդիւնքը:
13. Կը խօսիմ հայերէն, կը գործածեմ մաքուր լեզու բոլորին հետ եւ կը ներկայանամ պատշաճ տարագով:
14. Խնամքով կը գործածեմ մարզասրահներու եւ դաշտերու գոյքերը:
15. Կը գիտակցիմ, որ լաւագոյնս ընելը եւ բոլոր ճիգերս ի գործ դնելը ակելի կարեւոր են՝ քան մետալի արժանանալը:

Բ.   Զ.Ս.Ը.Ս.ԱԿԱՆ ՄԱՐԶԻՉԻՆ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԻՆ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1. Կը փոխանցեմ մարզիկներու Զ.Ս.Ը.Ս.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագրիի նպատակներու իրագործման պարտաւորութիւնը:
2. Կը գիտակցիմ, որ անձեւ աւելի միութիւնս կը ներկայացնեմ եւ հաւատարիմ եմ Զ.Ս.Ը.Ս.ի «Բարձրացի՛ր-բարձրացուր» նշանաբանին:
3. Կը գիտակցիմ, որ մեծ ազդեցութիւն կրնամ ունենալ ինծի վստահուած մարզիկներու դաստիարակութեան մէջ:
4. Կը գիտակցիմ, որ մարզախաղը միայն միջոց է եւ նախապատուութիւնը պետք է տրուի մարզիկի բարոյականը բարելաւելու, միութեան, ազգին ու հայրենիքին ծառայելու առաջադրանքով:
5. Կը յարգեմ մրցումներու օրէնքներն ու կանոնները:
6. Կը յարգեմ իրաւարարներու բոլոր որոշումները:
7. Կը յարգեմ մարզիկները, մարզիչները, պատասխանատուները, իրաւարարները, մրցակից խումբը, ծնողներն ու հանդիսատեսները:
8. Կ'ընդունիմ յաղթանակը համեստութեամբ՝ առանց վարկաբեկելու մրցակիցը: Իսկ պարտութեան պարագային կը գիտակցիմ եւ կ'ընդունիմ հակառակորդին կարողութիւնը:
9. Կ'ընդունիմ, որ մրցակիցներս թշնամիներ չեն:
10. Կը ձեռնուիմ մարզիչին, պատասխանատուին եւ իրաւարարներուն հետ, խաղերէն առաջ եւ վերջ:
11. Կը գործածեմ մաքուր լեզու բոլորին հետ եւ կը ներկայանամ պատշաճ տարազով: Կը պահեմ տիպար կեցուածքս, դաշտերէն ներս թէ դուրս, եւ մրցումի ամբողջ տեւողութեան ինչ ալ ըլլայ արդիւնքը:
12. Կ'ընդունիմ որ խստապահանջ եմ, բայց արդար՝ մարզիկներու հանդէպ, ինչ ալ ըլլայ իւրաքանչիւրին կարողութիւնը: Բոլորը անխտիր հոգածութեանս ենթակայ են:
13. Կ'ընդունիմ, որ յաղթանակ ապահովելու համար պետք է բացարձակապէս խուսափիլ անարդար, ապօրինի եւ խարդախ միջոցներէ:
14. Կը գործակցիմ մօտէն ծնողներուն հետ եւ կը բաժնեկցիմ փորձառութիւնս ու գիտելիքներս, միւս մարզիչներուն եւ պատասխանատուներուն հետ: